

Globální konflikty a lokální souvislosti

Výzkumný program Strategie AV21 Akademie věd ČR

Tisková zpráva

Hodnocení reakce a připravenosti státu a jeho institucí na epidemii COVID-19 - Naše společnost - září 2020

- ⊕ Při čtení výsledků je třeba si uvědomit, že sběr dat proběhl v druhém a třetím týdnu měsíce září, takže neodráží krizovou situaci, která nastala v dalších dnech.
- ⊕ Tři pětiny občanů hodnotily současná opatření proti koronaviru za přiměřená.
- ⊕ Téměř polovina občanů (48 %) pokládala tato opatření za účinná, z toho 9 % za rozhodně účinná.
- ⊕ Pomoc ekonomice pokládala necelá polovina (47 %) dotázaných za přiměřenou, téměř třetina (32 %) za příliš malou a desetina (10 %) za příliš velkou.
- ⊕ Více než dvě pětiny dotázaných (42 %) považovaly podporu ekonomiky za účinnou (6 % rozhodně), další dvě pětiny (41 %) za neúčinnou (8 % rozhodně).
- ⊕ V hodnocení (ne)srozumitelnosti zavádění opatření byla veřejnost rozdělena téměř půl na půl. Jen o několik málo procent převažuje názor, že opatření jsou srozumitelná.
- ⊕ Hodnocení rozsahu a účinnosti opatření a jejich srozumitelnosti bylo z hlediska věku či vzdělání velice podobné, avšak bylo výrazně podmíněno důvěrou k vládě a obavami z nákazy.
- ⊕ Od posledního červencového šetření došlo k poklesu pozitivního hodnocení účinnosti opatření proti šíření koronaviru (o 13 procentních bodů), snížil se podíl odpovědí „přiměřeně“ u současných opatření (o 6 procentních bodů). Hodnocení opatření v ekonomické oblasti se nezměnila.

Zpracoval:

Milan Tuček

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586; e-mail: milan.tucek@soc.cas.cz

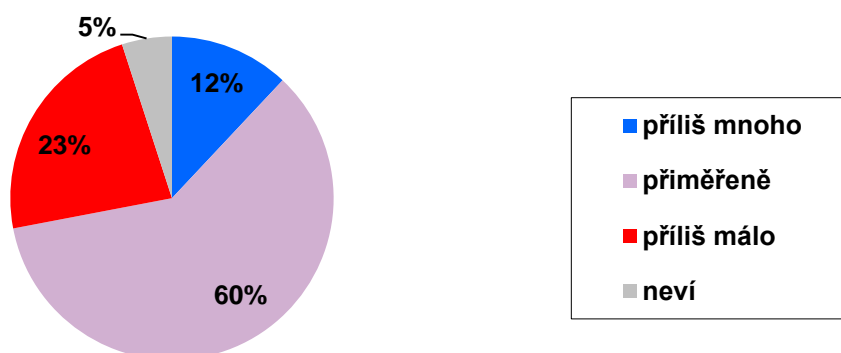
Centrum pro výzkum veřejného mínění ve svém omnibusovém zářijovém výzkumu zopakovalo několik otázek ze speciálního výzkumu z května a začátku června a z pravidelných výzkumů z konce června a července zaměřených na koronavirovou krizi a zkušenosti občanů s ní.

Šlo o to, jak občané hodnotí reakci českého státu a jeho institucí na epidemii COVID-19. Respondenti hodnotili přiměřenost, účinnost a srozumitelnost protiepidemických opatření celkově a opatření na podporu ekonomiky zasazené koronavirovou krizí.

Jak ukazují výsledky v grafu 1, tři pětiny (60 %) hodnotí opatření proti šíření koronaviru, jako přiměřená, o málo více než jedna desetina (12 %) je pokládá za přehnaná a necelá jedna čtvrtina (23 %) za nedostatečná. Zbýlých 5 % dotázaných odpovědělo, že neví.

Oproti výsledkům z červencového omnibusu došlo k dalšímu významnému nárůstu podílu odpovědí „příliš málo“ (nárůst o 6 procentních bodů na úkor odpovědí „přiměřeně“, což znamená, že lidé reflektují zvýšení šíření koronaviru v posledním měsíci. (I když sběr dat ve speciálních výzkumech a v omnibusových šetřeních byl odlišný, shodné výsledky obou červnových výzkumů dokládají, že rozložení názorů neovlivnil).

Graf 1: Opatření proti koronaviru v současnosti (%)¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, září 2020, 5. 9. – 20. 9. 2020, 951 respondentů starších 15 let, kombinace metod PAPI a CAPI.

Tabulka 1: Opatření proti koronaviru – časové srovnání (v %)

	Květen (NS_speciál)	Červen_1 (NS_speciál)	Červen_2	Červenec	Září
Příliš mnoho	18	19	16	14	12
Přiměřeně	70	71	73	66	60
Příliš málo	8	7	8	17	23
Neví	4	3	3	3	5

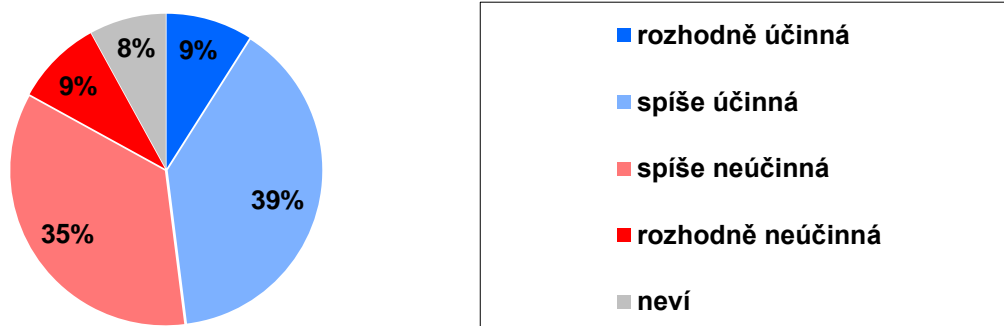
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 5. – 20. 9. 2020, 951 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 18. – 29. 7. 2020, 972 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. Naše společnost, 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. Naše společnost – speciál červen 2020, 4. - 17. 6. 2020, 1011 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI. Naše společnost – speciál květen 2020, 7. - 23. 5. 2020, 1043 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Podrobnější analýza ukázala, že dosažené vzdělání hodnocení významně neovlivňuje, určitý vliv má věk (dotázaní 60+ uvádějí odpověď „příliš málo“ ve 28 %, nejmladší dotázaní v 17 %). Hodnocení logicky ovlivňuje, zda se respondent obává o své zdraví nebo o zdraví svých blízkých: ti, kteří se neobávají, zdůrazňují, že opatření bylo příliš mnoho - 38 % z nich, oproti 17 % z těch, kteří se o své zdraví obávají. Významný rozdíl byl zjištěn v hodnocení těch, kteří věří, že situace s koronavirem se bude zlepšovat (5 % odpovědělo „příliš málo“, 17 % „příliš mnoho“), proti těm, kdo soudí, že se bude určitě zhoršovat (46 % odpovědělo „příliš málo“, 9 % „příliš mnoho“). Doplňme si, že v současné době se o své zdraví rozhodně obává 22 % („spíše ano“ pak uvádí dalších 36 %) a rozhodně neobává 12 % dotázaných („spíše ne“ pak 29 %). O zdraví svých blízkých se obává 74 % (35 % rozhodně). Ve zlepšení situace věří 11 % dotázaných (rozhodně 2 %), 23 % dotázaných uvedlo, že se situace „rozhodně zhorší“ a 43 %, že se „spíše zhorší“. U výhledu do budoucna došlo k zásadnímu nárůstu pesimistických odpovědí (o 40 procentních bodů, přičemž u „rozhodně se zhorší“ jde o nárůst ze 4 %). Tento zvrát v očekáváních se vlastně promítá do všech zde analyzovaných otázek.

Za zmínku stojí, že hodnocení je výrazně ovlivněno důvěrou k vládě. Ti, co vládě důvěřují (43 % dotázaných), považují opatření za přiměřená v 73 % odpovědí, kdežto ti, co vládě nedůvěřují (51 %), uvedli tuto odpověď v 50 %. Rozdíl se pak promítl do odpovědi „příliš málo“: ti, co důvěřují vládě, ji uvedli ve 13 %, ti, co nedůvěřují, ve 33 %.

¹ Znění otázky: „Myslíte si, že český stát dělá v současnosti proti šíření koronaviru příliš málo, přiměřeně, příliš mnoho, neví?“

Graf 2: Jsou opatření státu proti šíření koronaviru účinná, nebo neúčinná (%)²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, září 2020, 5. 9. – 20. 9. 2020, 951 respondentů starších 15 let, kombinace metod PAPI a CAPI.

Jak je patrné z výsledků zachycených v grafu 2, téměř polovina (48 %) dotázaných pokládá opatření proti šíření koronaviru za účinná, v tom 9 % je vnímá jako „rozhodně účinná“ a 39 % jako „spíše účinná“. Naopak za neúčinná tato opatření pokládají více než dvě pětiny (44 %) respondentů, z toho 35 % „spíše“ a 9 % „rozhodně“. Zbývajících 8 % dotázaných se nedokázalo vyjádřit a zvolilo odpověď „nevím“.

Tabulka 2: Účinnost opatření proti koronaviru – časové srovnání (v %)

	Květen (NS_speciál)	Červen_1 (NS_speciál)	Červen_2	Červenec	Září
Rozhodně účinná	31	30	21	13	9
Spíše účinná	55	56	57	48	39
Spíše neúčinná	8	9	15	25	35
Rozhodně neúčinná	2	2	3	7	9
Neví	4	3	4	7	8

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 5. – 20. 9. 2020, 951 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 18. – 29. 7. 2020, 972 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. Naše společnost, 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. Naše společnost – speciál červen 2020, 4. - 17. 6. 2020, 1011 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI. Naše společnost – speciál květen 2020, 7. - 23. 5. 2020, 1043 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Oproti šetření z července se opět značně snížil podíl těch, kteří opatření považují za účinná: došlo k poklesu o 13 procentních bodů (od konce června došlo k poklesu 28 procentních bodů). Připomínáme, že ve speciálním šetření ze začátku června, které bylo celé věnováno koronaviru, byla opatření považována za účinná výraznou většinou respondentů (86 %, v tom 30 % uvedlo odpověď „rozhodně účinná“). Je zjevné, že nárůst počtu nakažených jak v ohniscích výskytu, tak celoplošně, vede k postupnému nárůstu skepse, která se již téměř vyrovnala s optimistickým hodnocení (aktuální situace bude jistě ještě méně optimistická, terénní sběr probíhal do 20.9).

Z podrobnější analýzy vyplynula silná provázanost dané otázky s hodnocením přiměřenosti současných opatření proti šíření koronaviru. Lidé, kteří je pokládají za „přiměřená“, je zároveň v 62 % odpovědí hodnotí jako účinná. Naopak za neúčinná je pokládá 77 % z těch, podle nichž toho český stát dělá proti šíření koronaviru příliš málo, ovšem jako neúčinná opatření je hodnotí 47 % z těch, kdo je pokládají za přemrštěná. Ti ale zároveň výrazně více než první skupina hodnotí opatření proti šíření koronaviru jako „rozhodně účinná“ (viz procentní údaje v následující tabulce).

² Znění otázky: „Myslíte si, že opatření, která český stát dělá proti šíření koronaviru, jsou účinná, nebo neúčinná? Rozhodně účinná, spíše účinná, spíše neúčinná, rozhodně neúčinná.“

Tabulka 3: Účinnost opatření proti koronaviru v závislosti na přiměřenosti těchto opatření v současnosti (v %)

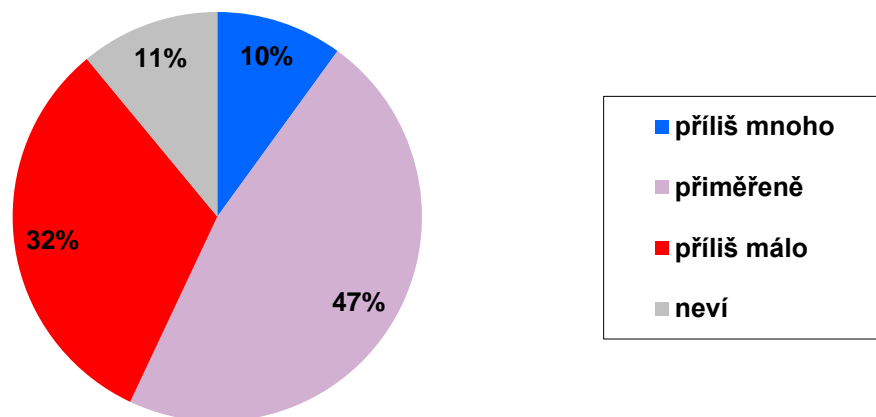
		Co si myslí o účinnosti opatření proti koronaviru v ČR				
		rozhodně účinná	spíše účinná	spíše neúčinná	rozhodně neúčinná	NEVÍ
Co si myslí o opatřeních proti koronaviru v ČR v současnosti	příliš málo	3	17	49	28	3
	přiměřeně	8	54	29	2	7
	příliš mnoho	20	25	37	10	8

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, září 2020, 5. 9. – 20. 9. 2020, 951 respondentů starších 15 let, kombinace metod PAPI a CAPI.

Je třeba opět zmínit zásadní podmíněnost hodnocení účinnosti opatření důvěrou k vládě. Ti, kteří vládě důvěřují, považují v 64 % odpovědi opatření za účinná (z toho 13 % za „rozhodně účinná“), ti, kteří vládě nedůvěřují, jen v 32 % odpovědi (z toho 3 % za „rozhodně účinná“).

V případě otázky, jak mnoho toho český stát dělá pro podporu ekonomiky zasažené situací kolem koronaviru (viz graf 3), je percepce veřejnosti už méně jednoznačná. Jako „přiměřeně“ hodnotí počínání státu necelá polovina (47 %) respondentů, téměř třetina (32 %) to pokládá za „příliš málo“ a 10 % si naopak myslí, že stát toho pro podporu ekonomiky dělá „příliš mnoho“. Zbývající desetina (11 %) oslovených se pak k otázce nedokázala vyjádřit a zvolila odpověď „nevím“.

Graf 3: Jak mnoho dělá český stát pro podporu ekonomiky zasažené opatřeními kolem koronaviru (%)³

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, září 2020, 5. 9. – 20. 9. 2020, 951 respondentů starších 15 let, kombinace metod PAPI a CAPI.

Tabulka 4: Podpora ekonomiky – časové srovnání (v %)

	Květen (NS_speciál)	Červen_1 (NS_speciál)	Červen_2	Červenec	Září
Příliš mnoho	8	7	16	14	10
Přiměřeně	52	50	49	50	47
Příliš málo	30	33	26	27	32
Neví	10	10	9	11	11

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 5. – 20. 9. 2020, 951 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 18. – 29. 7. 2020, 972 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. Naše společnost, 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. Naše společnost – speciál červen 2020, 4. - 17. 6. 2020, 1011 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI. Naše společnost – speciál květen 2020, 7. - 23. 5. 2020, 1043 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

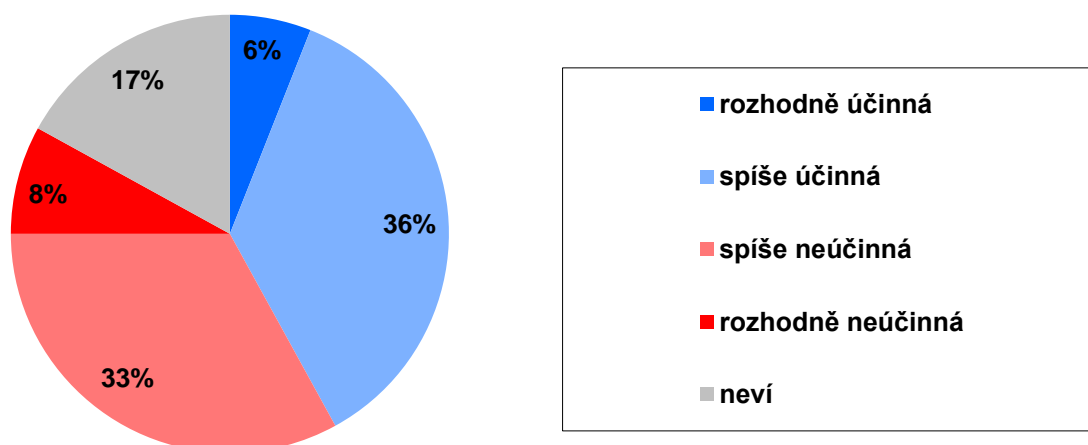
³ Znění otázky: „Myslíte si, že český stát dělá pro podporu ekonomiky zasažené opatřeními kolem koronaviru příliš málo, přiměřeně, příliš mnoho?“

Časové srovnání dokládá, že od květnového výzkumu se názory během pěti měsíců příliš neměnily. Za povšimnutí stojí, že současné rozložení odpovědí se po určitém vychýlení ve prospěch odpovědi „příliš mnoho“ na úkor „příliš málo“ vrátilo k hodnotám z počátku června. Zde se nabízí vysvětlení, že řada oblastí výroby a služeb se znovu dostává do obtížné situace.

Z podrobnější analýzy vyplynulo, že rozložení názorů není podmíněno ani věkem, ani dosaženým vzděláním. Podobně jako u předchozích otázek jsme zjistili významnou podmíněnost odpovědí důvěrou k vládě (ti, kteří důvěřují vládě, uvedli jen v 16 % odpověď „příliš málo“ a v 63 % „přiměřeně“, ti, kteří vládě nedůvěřují, ve 46 % „příliš málo“ a v 34 % „přiměřeně“).

Jaká je účinnost vládních opatření k podpoře ekonomiky? Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 4, o málo více než dvě pětiny (42 %) veřejnosti pokládají opatření na podporu ekonomiky zasažené koronavirovou krizí za účinná, v tom 6 % „rozhodně“ a 36 % „spíše“, dvě pětiny (41 %) si naopak myslí, že tato opatření jsou neúčinná, přičemž 33 % je pokládá za „spíše neúčinná“ a 8 % za „rozhodně neúčinná“. Zbývajících 17 % se v tomto ohledu nedokázalo rozhodnout a zvolilo odpověď „nevím“. Časové srovnání rozložení odpovědí ukazuje téměř shodné výsledky jak speciálních šetření, tak šetření omnibusových. V září sice došlo k určitému propadu u odpovědi „spíše účinná“ (o 7 procentních bodů), ale tento propad nebyl kompenzován v záporných odpovědích, ale v nárůstu odpovědi „nevím“.

Graf 4: Jsou opatření státu pro podporu ekonomiky zasažené opatřeními kolem koronaviru účinná, nebo neúčinná (%)⁴

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, září 2020, 5. 9. – 20. 9. 2020, 951 respondentů starších 15 let, kombinace metod PAPI a CAPI.

Tabulka 5: Účinnost opatření pro podporu ekonomiky – časové srovnání (v %)

	Květen (NS_speciál)	Červen_1 (NS_speciál)	Červen_2	Červenec	Září
Rozhodně účinná	7	7	8	6	6
Spíše účinná	40	39	40	43	36
Spíše neúčinná	29	31	29	31	33
Rozhodně neúčinná	8	9	9	8	8
Neví	16	14	14	13	17

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 5. – 20. 9. 2020, 951 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 18. – 29. 7. 2020, 972 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. Naše společnost, 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. Naše společnost – speciál červen 2020, 4. - 17. 6. 2020, 1011 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI. Naše společnost – speciál květen 2020, 7. - 23. 5. 2020, 1043 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

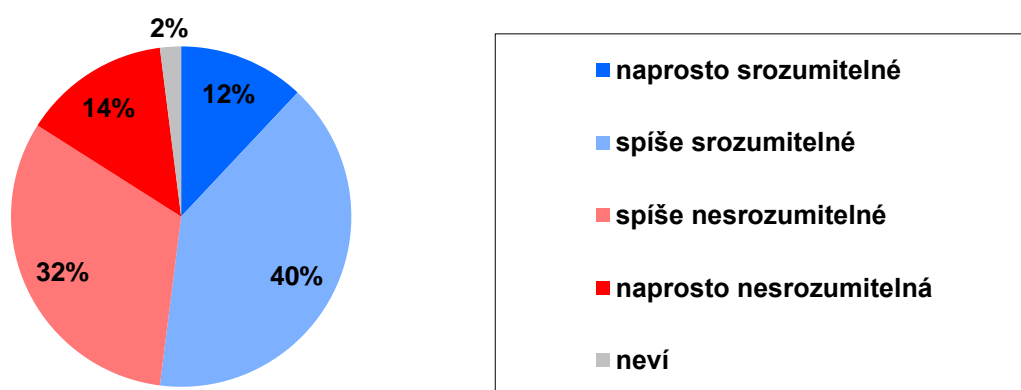
⁴ Znění otázky: „Myslíte si, že opatření, která český stát dělá pro podporu ekonomiky zasažené opatřeními kolem koronaviru, jsou účinná, nebo neúčinná? Rozhodně účinná, spíše účinná, spíše neúčinná, rozhodně neúčinná.“

Podobně jako u opatření proti šíření koronaviru se i zde ukázala silná provázanost mezi hodnocením účinnosti opatření na podporu ekonomiky a hodnocením jejich přiměřenosti. Za účinná je považují zejména ti, kdo je zároveň hodnotí jako přiměřená, jako neúčinná je častěji hodnotí vesměs ti, kdo si myslí, že stát pro podporu ekonomiky dělá příliš málo. Stejně jako u předchozích otázek zde silně intervenuje důvěra k vládě: 10 % z těch, kteří vládě důvěřují, považuje opatření za „rozhodně účinná“ (dalších 51 % za „spíše účinná“), mezi těmi, kteří vládě nedůvěřují, jen 2 % za „rozhodně účinná“ a jen 23 % za „spíše účinná“.

V zářijovém výzkumu jsme se poprvé zeptali na míru srozumitelnosti vládních opatření v souvislosti s šířením koronaviru. Otázka (měla dvě podotázky) konkrétně zněla: „Považujte Vy osobně opatření, které vláda zavádí v souvislosti s šířením koronaviru, za srozumitelné, nebo nesrozumitelné pokud jde o: a) důvody, proč jsou jednotlivá opatření zaváděna či rušena, b) to, jaká opatření jsou právě v platnosti, tedy co máte dělat?“ (viz grafy 5 a 6).

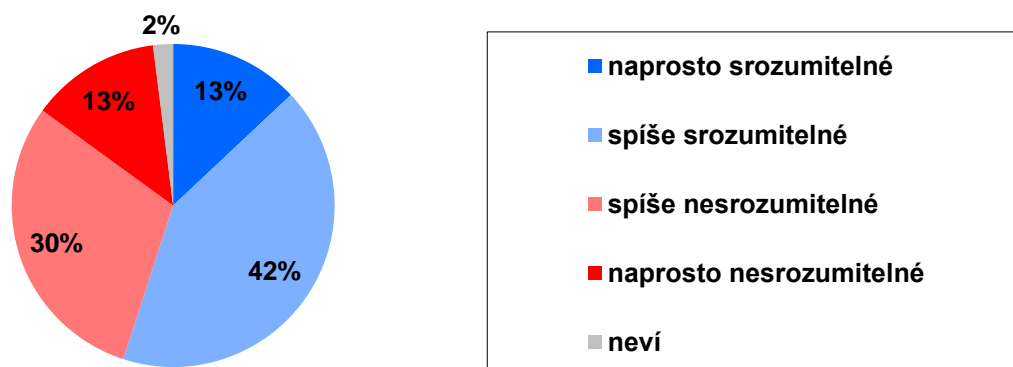
Dá se říci, že v hodnocení srozumitelnosti důvodů zavádění a rušení opatření se veřejné mínění rozdělilo téměř půl na půl. 52 % dotázaných je považuje za srozumitelné, 46 % za nesrozumitelné. Trochu větší rozdíl jsme zjistili u srozumitelnosti opatření, která jsou v platnosti: 55 % dotázaných je považuje za srozumitelná, 43 % za nesrozumitelná. Obě otázky jsou významově velice blízké, korelační koeficient dosahuje hodnoty 0,8, při vzájemném protřídění je 72 % shodných.

Graf 5: Srozumitelnost důvodů, proč jsou jednotlivá opatření zaváděna či rušena (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, září 2020, 5. 9. – 20. 9. 2020, 951 respondentů starších 15 let, kombinace metod PAPI a CAPI.

Graf 6: Srozumitelnost toho, jaká opatření jsou právě v platnosti, tedy co máte dělat (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, září 2020, 5. 9. – 20. 9. 2020, 951 respondentů starších 15 let, kombinace metod PAPI a CAPI.

Míra (ne)rozumitelnosti není významněji podmíněna ani věkem, ani vzděláním. Je ale významně ovlivněna důvěrou k vládě, ti, kteří vládě důvěřují, považují důvody či opatření za srozumitelné v 70 % odpovědí (z toho ve 20 % za „naprosto srozumitelné“), kdežto ti, kteří vládě nedůvěřují, je v 60 % považují za nesrozumitelné (z toho ve 20 % za „naprosto nesrozumitelné“).

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	Naše společnost, v20-09
Realizátor:	Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR
Projekt:	Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR
Termín terénního šetření:	5. – 20. 9. 2020
Výběr respondentů:	Kvótní výběr
Kvóty:	Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání
Vážení dat:	Vzdělání X NUTS 2, věk X NUTS2, pohlaví X kraj, věk X vzdělání, věk X velikost místa bydliště
Zdroj dat pro kvótní výběr a převážení:	Český statistický úřad
Reprezentativita:	Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Počet dotázaných:	951
Počet tazatelů:	152
Metoda sběru dat:	Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI
Výzkumný nástroj:	Standardizovaný dotazník
Otázky:	KK.22, KK.12b, KK.13a, KK.13b, KK.23a, KK.23b
Kód tiskové zprávy:	pi201012
Zveřejněno dne:	12. října 2020
Zpracoval:	Milan Tuček

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (zde je to obyvatelstvo České republiky starší 18 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce a u tohoto speciálního výzkumu také na ekonomické postavení a frekvenci užívání internetu. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí atd.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 18 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

„Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu „Globální konflikty a lokální souvislosti: kulturní a společenské výzvy.“